

Oslo, 18. august 2025

SLUTTINNLEGG
TIL
BORGARTING LAGMANNSRETT

Saksnr: 24-036810ASD-BORG/02

Ankende part: Staten v/Energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0125 OSLO

Prosessfullmektig: Regjeringsadvokaten
v/advokat Omar Saleem Rathore
Postboks 8012 Dep
0030 OSLO

Rettslig medhjelper: Regjeringsadvokaten
v/advokat Gøran Østerman Thengs

Ankemotpart: Föreningen Greenpeace Norden
Inngang E1 Myrens verksted 1A
0473 OSLO

Ankemotpart: Natur og Ungdom
Myrens verksted 3C
0473 OSLO

Prosessfullmektig: Advokat Jenny Sandvig
Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS
Postboks 2043 Vika
0125 OSLO

Rettslig medhjelper: Advokatfullmektig Carl Victor Waldenstrøm
Samme sted

1 INNLEDNING

Det vises til rettens brev av 30. juni 2025 der partene er gitt frist til 18. august 2025 for å inngi sluttinnlegg.

2 PÅSTAND

På vegne av Föreningen Greenpeace Norden og Natur og Ungdom legges det ned slik påstand i gyldighetssaken:

1. *Anken forkastes.*
2. *Föreningen Greenpeace Norden og Natur og Ungdom tilkjennes sakens kostnader.*

Ankemotpartene legger ned slik påstand i forføyningssaken:

1. *Prinsipalt: Staten pålegges å suspendere virkningene av PUD-godkjennelsene for Breidablikk, Tyrving og Yggdrasil.*
2. *Subsidiært: Anken forkastes.*
3. *I begge tilfelle: Föreningen Greenpeace Norden og Natur og Ungdom tilkjennes sakens kostnader.*

3 PÅSTANDSGRUNNLAG I GYLDIGHETSSAKEN

3.1 Rettslig interesse

Ankemotpartene har rettslig interesse i dom for ugyldighet av PUD-godkjennelsene for Breidablikk, Tyrving og Yggdrasil av 29. juni 2021, 5. juni 2023 og 27. juni 2023, jf. tvisteloven §§ 1-4 jf. 1-3. Ankemotpartene har også rettslig interesse i å få forføyning som pålegger staten å suspendere virkningene av PUD-godkjennelsene, alternativt at anken over tingrettens forbud mot at staten fatter nye vedtak som forutsetter gyldig PUD forkastes.

Det er de opprinnelige PUD-godkjennelsene som er bestemmende for partenes rettigheter og plikter, ikke departementets etterfølgende brev av 28. august 2024 for Tyrving og Yggdrasil og 20. desember 2024 for Breidablikk. Disse brevene utøver ingen myndighet til å omgjøre. Forvaltningsloven § 35 (1) bokstav c åpner kun for omgjøring til skade for begunstiget tredjepart for vedtak som er *ugyldige*. Departementet har forutsatt at PUD-godkjennelsene er *gyldige*. Rettspraksis fra utlendingsrettens område om rettslig interesse, f.eks. Rt-2012-1985 avsnitt 90 og Rt-2013-1101, treffer da ikke. Denne praksisen gjelder avslag på omgjøring til gunst for den part et vedtak retter seg mot, der forvaltningsloven § 35 gir adgang til omgjøring. I vår sak har forvaltningen ikke realitetsvurdert omgjøring.

Borgarting lagmannsrett har på denne bakgrunn korrekt konkludert at rettslig interesse fortsatt foreligger for de opprinnelige tillatelsene, selv i en situasjon der staten siden fatter ny beslutning i Kongen i statsråd, jf. LB-2024-36660 punkt 3.1. Tilsvarende gjelder her. Dersom staten skulle høres med at en parts rettslige interesse faller bort under disse omstendigheter underveis i rettsprosessen, vil det undergrave domstolskontrollen med forvaltningens vedtak, jf. Grunnloven § 89, og erodere borgernes rett til informasjon om potensielle miljøvirkninger av planlagte inngrep *før* virkningene inntre, jf. petroleumsloven § 4-2, tolket i samsvar med Grunnloven § 112 (2), og folkerettslige forpliktelser.

3.2 Prinsipalt: PUD-vedtakene er ugyldige fordi klimaskaden ikke ble konsekvensutredet før godkjenning ble gitt

3.2.1 EØS-rettslig ugyldighetsgrunnlag

Vedtakene om å godkjenne PUD for Breidablikk, Tyrving og Yggdrasil er ugyldige fordi de er gitt i strid med plikten til å konsekvensutrede klimavirkningene av forbrenningsutslippene etter petroleumsloven § 4-2 jf. EUs prosjektdirektiv, artikkel 3(1).

Det er avklart ved EFTA-domstolens rådgivende uttalelse til Borgarting lagmannsrett i sak E-18/24. EFTA-domstolens uttalelse skal tillegges stor vekt, jf. HR-2025-490-S avsnitt 52. Uttalelsen er forankret i direktivets ordlyd, formål og relevant rettspraksis, herunder C-261/18 [GC] *Commission v. Ireland*. Uttalelsen er i samsvar med HR-2020-2472-P avsnitt 218 og 241, UKSC [2024] 20, samt [2024] EWHC 2349 og AC-2023-LON-003737.

EFTA-domstolen bekreftet at forbrenningsutslipp er miljøvirkninger etter direktivets artikkel 3(1), jf. avsnitt 99. Konsekvensutredningen skulle derfor omfattet denne virkningen for alle opplistede faktorer i artikkel 3(1), herunder liv, helse, biodiversitet, hav, luft, klimatiske vippepunkter og det internasjonale og nasjonale målet om å begrense oppvarmingen til 1,5 grader, jf. avsnitt 114. EFTA-domstolen bekreftet at det er utslippene fra oljen eller gassen som blir å utvinne fra prosjektet som er miljøvirkningene etter artikkel 3(1), ikke spekulative antakelser om markedseffekter på *andre prosjekter* andre steder, jf. avsnitt 96. EFTA-domstolen bekreftet også at en substansiell feil av denne art ubetinget medfører ugyldighet uavhengig av innvirkning på vedtakets innhold, jf. avsnitt 115-116. EFTA-domstolen påpekte at staten etter EØS-avtalen artikkel 3 plikter å gjøre vedtaket virkningsløst *før* en eventuell og unntaksvis regularisering eventuelt kan komme på tale, jf. avsnitt 120. Lovligheten av en slik etterfølgende regularisering ligger utenfor tvistegjenstanden i vår sak, jf. også C-121/21 R, *Czech Republic v. Republic of Poland*, avsnitt 29, jf. avsnitt 26-31.

Tingrettens dom for ugyldighet er dermed korrekt. Statens anke må forkastes.

3.2.2 Andre ugyldighetsgrunnlag

PUD-godkjenningene er også ugyldige fordi de er gitt i strid med petroleumsloven § 4-2 tolket i lys av Grunnloven § 112 (2), jf. HR-2020-2472-P avsnitt 220 og 241. Bestemmelsen må tolkes i samsvar med folkerettslig sedvane, som pålegger staten å besørge konsekvensutredning av utslippene i henhold til en streng aktsomhetsplikt, jf. ICJ, *Obligations Of States In Respect Of Climate Change*, 23. juli 2025, avsnitt 297-298. Departementets forsøk på å omgå konsekvensutredningsplikten ved brev i 2024 som pretenderer å opprettholde virkningene av de EØS-stridige tillatelsene er et etterfølgende faktum utenfor det retten skal ta stilling til. Under enhver omstendighet er denne omgåelsen uforenelig med borgernes rett til miljøinformasjon før miljøinngrep besluttet og statens plikt til aktsomhet. Det gjelder intet krav til innvirkning ved denne typen feil, og i alle tilfelle er feilen så grov at den vil ha virket inn på vedtakenes innhold.

Mangelen på konsekvensutredning av forbrenningsutslippenes virkning på liv og helse er i alle tilfelle i strid med EMK artikkel 2 og 8 og BK artikkel 3.

3.3 PUD-vedtakene er ugyldige fordi de bygger på feil faktum og uforsvarlige prognoser

PUD-vedtakene for Tyrving og Yggdrasil er endelig ugyldige fordi de bygger på et vesentlig feil faktum om at forbrenningsutslippene ikke vil volde skade i Norge, og en

uforsvarlig prognose om at globale utslipp vil gå ned som følge av at disse prosjektene godkjennes.

3.4 Subsidiært: Brevene av 28. august og 20. desember 2024 er ugyldige

Den 28. august 2024, få dager før ankeforhandlingen 3. september 2024, hevdet staten at gyldighetssaken og forføyningssaken måtte heves. Staten viste til to brev sendt samme dag til operatør for Tyrving og Yggdrasil, der det fremgikk at PUD-godkjennelsene ikke ville omgjøres. Ankemotpartene protesterte mot at brevene kunne ha en slik virkning. Etter å ha søkt foreløpig veiledning fra retten trakk ankemotpartene likevel brevene inn som *subsidiære* tvistegenstander, for det tilfellet at ankemotpartene ikke skulle anses å ha rettslig interesse i dom for at PUD-vedtakene er ugyldige. På samme måte ble brevet for Breidablikk av 20. desember 2024 trukket inn på subsidiært grunnlag i saken.

Påstandsgrunnlaget om at disse brevene er ugyldige kommer altså kun på spissen om retten – mot formodning og i strid med LB-2024-36660 pkt. 3.1 – skulle mene at det er disse brevene, og ikke PUD-vedtakene, som nå regulerer partenes rettsstilling.

Ankemotpartene anfører i så tilfelle at også brevene er ugyldige. Ingen av dem reparerer de ugyldighetsmangler som hefter ved de opprinnelige PUD-godkjennelsene.

EU-domstolen har oppstilt meget snevre vilkår for å regularisere et brudd på konsekvensutredningsplikten i ettertid, jf. forenede saker C-196/16 og C-197/16 *Comune di Corridonia et al.*, avsnitt 43 og C-117/17 *Comune di Castelbellino*, avsnitt 30. EFTA-domstolen viser til denne praksisen, jf. avsnitt 110. Ingen av vilkårene er oppfylt her.

Staten har ikke eliminert virkningene av de EØS-stridige PUD-godkjennelsene «in order to» igangsette en lovmessig regulariseringsprosess, jf. C-411/17 *Inter-Environnement Wallonie and Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen*, avsnitt 170 og forenede saker C-196/16 og C-197/16 *Comune di Corridonia et al.*, avsnitt 35. Staten har ikke anvendt nasjonale regler som åpner for regularisering. Staten har ikke påberopt noen eksepsjonelle omstendigheter som skiller vår sak fra andre PUD-godkjennelser eller relevante prosjekter, jf. C-261/18 *Kommisjonen mot Irland*, avsnitt 78. Dersom konsekvensutredningsmangelen anses regularisert i vår sak, vil det åpne for vidtgående omgørelser av et direktiv som lagmannsretten ikke har kompetanse til å tilsidesette, jf. forenede saker C-196/16 og C-197/16 *Comune di Corridonia et al.*, avsnitt 38 og E-18/24 avsnitt 109.

Forutsatt at retten skulle mene at vilkårene for regularisering likevel er oppfylt, er de utredninger som tredjepart diskresjonært har foretatt heller ingen miljøutredninger i direktivets forstand, jf. artikkel 1 nr. 2 bokstav g. Utredningene utelater hertil svært vesentlige miljøvirkninger for Yggdrasil (nær 100 millioner tonn CO₂) og Breidablikk (20 millioner tonn CO₂), foretar ingen vurdering av virkningen av disse utslippene for de lovpålagte faktorene i artikkel 3(1), hevder uriktig og i strid med best tilgjengelige vitenskap at det ikke er mulig å kvantifisere eller estimere klimavirkninger fra utvinningsprosjekter i denne størrelsesorden, og omtaler i det vesentligste kun spekulative og villedende antakelser om markedseffekter for andre prosjekter andre steder basert på Rystad Energys prognoser – antakelser som EFTA-domstolen alt har avklart at er irrelevante etter artikkel 3(1). Brevene er følgelig ugyldige.

4 PÅSTANDSGRUNNLAG I FORFØYNINGSSAKEN

4.1 Hovedkrav

Hovedkravet om ugyldighet er sannsynliggjort, jf. over. Alternativt er det sannsynliggjort at forvaltningen mangler offentligrettslig kompetanse til å opprettholde virkningene av de EØS-stridige PUD-godkjennelsene ved nye vedtak og handlinger.

4.2 Sikringsgrunn

Forføyning er nødvendig for å avverge en vesentlig skade eller ulempe, jf. tvl. § 34-1 (1) bokstav a og b. Skadene som utslippene fra feltene vil medføre er alvorlige og irreversible.

Utslippene fra Breidablikk, Tyrving og Yggdrasil vil bl.a. medføre om lag 109 100 heterelaterte dødsfall innen år 2100 (FTU II 1649), utsette om lag 2 824 900 barn født i 2010-2020 for én ekstra hetebølge (FTU II 1647) og redusere utbredelsen av isbreer globalt med 6 655 251 000 m³ (FTU II 1650). Utslippene estimeres å påføre verden økonomiske skader tilsvarende 89,5 milliarder USD (2020-verdi) (FTU II 1637). Utslippene bare i 2025 og 2026 vil medføre store tap av menneskeliv, og medføre kvantifiserbare klimaskader langt over terskelen for sikringsgrunn i tvisteloven § 34-1 (1).

For Yggdrasil foreligger også sikringsgrunn knyttet til den pågående utbyggingen. Operatør har nylig startet opp en borekampanje som innebærer utslipp av 126 444 tonn giftige kjemikalier for boring av 58 produksjonsbrønner i umiddelbar nærhet til det særlige verdifulle og sårbare området Vikingbanken. Denne borekampanjen, som vil pågå frem til 2026, medfører høy risiko for irreversibel skade på den stedbundne nøkkelarten tobis. En ny rapport fra Havforskningsinstituttet, publisert 12. februar 2025, viser at det er kritisk lite tobis i Nordsjøen, og spesifikt ved Vikingbanken. Havforskningsinstituttet anbefaler derfor null tobisfiske i 2025 (ned ytterligere fra lavt nivå av fiske i 2024) «grunnet kritisk lav biomasse av tobis i alle forvaltningsområder». Havforskningsinstituttet har advart mot kjemikalieutslippet og produksjonsboringen.

Staten adferd nødvendiggjør også sikring av kravet fordi forfølgningen eller gjennomføringen ellers vil bli vesentlig vanskeliggjort, jf. tvisteloven § 34-1 bokstav a. Staten har tilkjennegitt og allerede vist at den vil bryte plikten til å etterleve tingrettens tvangskraftige forbud etter Høyesteretts kjennelse 11. april 2025, og fatte vedtak som tillater ytterligere utbygging og drift av feltene etter EFTA-domstolens uttalelse om at staten plikter å gjøre PUD-vedtakene virkningsløse. Staten har ved sin fremferd snarere opprettholdt virkningene av EØS-bruddet.

4.3 Interesseavveining

Skaden staten som saksøkt blir påført står ikke i et «åpenbart misforhold» til interessen som foreligger for at forføyning besluttes. Skader på miljø, liv og helse er etter sin art irreversible, se C-121/21 R, *Tsjekkia mot Polen* [GC], avsnitt 78, jf. 71. At denne typen irreversible interesser må gå foran reversible økonomiske interesser er nylig lagt til grunn i en tilsvarende sak vedrørende utbygging av et gassfelt utenfor Nederland, jf. *Az. 5 B 5439/25*. EU-domstolen har avklart at hensyn til energisikkerhet og elektrisitetsforsyning ikke kan gå foran hensynet til miljø og helse, jf. C-121/21 R, avsnitt 92. Dette er bekreftet for våre formål av EFTA-domstolen i sak E-18/24, avsnitt 118 og 119. Staten kan ikke unngå forføyning gjennom å påberope hensynet til operatør, eller sysselsetningsvirkninger for tredjepart, jf. ordlyden i tvl. § 34-1 (2), C-261/18 [GC] avsnitt 93, C-106/22 avsnitt 64, E-13/24 avsnitt 40 til 43 og E-18/24 avsnitt 118.

En forføyning kan sågar beskytte staten mot store økonomiske tap. ICJ har nylig avklart i *Obligations of States in respect of Climate Change* at det påhviler et land som Norge en særlig skjerpet sedvanerettslig aktsomhetsplikt, jf. avsnitt 290-292. ICJ pekte videre på at stater som Norge er forpliktet etter UNFCCC artikkel 4(2) bokstav a til å beskytte fossile reserver på sitt territorium, og kan begå en «internasjonalt urettmessig handling» ved å lisensiere fossil utvinning, jf. avsnitt 427, eller unnlate å konsekvensutrede klimavirkningen av slik utvinning. Statene plikter å bringe slike urettmessigheter til opphør og kan bli holdt erstatningsansvarlig for skadene som er forårsaket av dem overfor enhver stat som lider skade, jf. avsnitt 447 og 452-454.

4.4 Rettens plikt til å gi forføyning

Vilkårene for forføyning er klart oppfylt. Høyesterett har enstemmig og autoritativt avklart at det ikke kan benyttes noe «kan»-skjønnet etter tvl. § 34-1 (1) til å nekte forføyning der det er sannsynliggjort at prosjektdirektivet er brutt, jf. HR-2025-677-A, avsnitt 46, og vilkårene for forføyning i det øvrige er oppfylt. Prosjektdirektivet artikkel 3(1) er brutt, jf. E-18/24, se konklusjonen punkt 1. Høyesterett og EFTA-domstolen slo også fast statens plikt til å eliminere de ulovlige virkningene av brudd på prosjektdirektivet, jf. HR-2025-677-A avsnitt 45-46 og E-18/24 avsnitt 103. Lagmannsretten har dermed plikt til å beslutte midlertidig forføyning.

5 BEVIS

Ankemotpartene vil føre de dokumentbevis som er fremlagt i saken. Lederne for miljøorganisasjonene vil avgi partsforklaring:

- Frode Pleym, leder i Greenpeace Norge
- Sigrid Hoddevik Losnegård, leder i Natur og Ungdom

I tillegg vil følgende vitner bli ført:

- Helge Drange, professor ved geofysisk institutt, Universitetet i Bergen
- Rupert Stuart-Smith, Senior Research Fellow ved Oxford University
- Wim Thiery, professor ved Vrije Universiteit Brussel
- Dag Hessen, professor i biologi ved Universitetet i Oslo
- Elvira G. Snerte, medlem i Natur og Ungdom
- Taran Fæhn, forsker ved Statistisk Sentralbyrå
- Bård Harstad, professor ved Stanford University

Det tas forbehold om å føre følgende vitne per fjernavhør:

- Michael Lazarus, Stockholm Environmental Institute

Oslo, 18. august 2024
Simonsen Vogt Wiig

Jenny Sandvig
advokat